

ทำความรู้จัก 'พิธีสารเกียวโต'

พิธีสารเกียวโตมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่ 12.00 น. ของวันที่ 16 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป สารของพิธีสารสำคัญที่เป็นความพยายามครั้งแรกในระดับนานาชาติเพื่อปรับปรุงสภาวะแวดล้อมของโลกให้ดีขึ้น จะเป็นพันธะผูกพันสำหรับหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยของเราที่ให้สัตยาบันรับรองพิธีสารนี้อย่างเป็นทางการไปแล้ว

ต่อไปนี่คือสาระสำคัญโดยสังเขปของพิธีสารดังกล่าว

●พิธีสารเกียวโตคืออะไร?

พิธีสารเกียวโต(เกียวโต โปรโตคอล) คือความตกลงร่วมของรัฐบาลมากกว่า 100 ประเทศในระหว่างการประชุมที่สหประชาชาติจัดขึ้นในนครเกียวโตเมื่อปี 2540 เพื่อลดปริมาณของก๊าซพิษที่ก่อให้เกิดสภาวะเรือนกระจกซึ่งบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้วปลดปล่อยออกสู่อวกาศของโลกลงให้ได้ 5.2 เปอร์เซ็นต์จากระดับเมื่อปี 2533 ภายในระยะเวลา 5 ปีระหว่างปี 2551-2555 จนถึงขณะนี้มี 144 ประเทศให้สัตยาบันรับรองจะปฏิบัติตามพันธะผูกพันในพิธีสารนี้

พิธีสารเกียวโตถือเป็นความตกลงที่มีพันธะ

ผูกมัดทางกฎหมายในระดับโลกเป็นครั้งแรกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

●ทำไมถึงจะมีการบังคับใช้?

ตามข้อกำหนดในพิธีสารนี้ เกียวโต โปรโตคอลจะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อบรรลุเงื่อนไข 2 ประการหนึ่งคือ จะต้องมียังน้อย 55 ประเทศให้สัตยาบันสนับสนุน และสองคือ จะต้องมิตัวแทนของประเทศที่พัฒนาแล้วให้สัตยาบัน คิดเป็นปริมาณของการปล่อยก๊าซพิษคาร์บอนมอนอกไซด์ออกสู่อากาศอย่างน้อย 55 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณการปล่อยก๊าซพิษทั้งหมดของประเทศพัฒนาแล้ว

การให้สัตยาบันของรัสเซียเมื่อเดือนพฤศจิกายนปี 2547 ที่ผ่านมามีพิธีสารนี้บรรลุเงื่อนไขข้อที่ 2 ได้สำเร็จนำมาสู่การบังคับใช้ในขณะนี้ เนื่องจากทำให้ประเทศพัฒนาแล้วให้สัตยาบันคิดเป็นปริมาณการปล่อยก๊าซพิษเท่ากับ 61.6 เปอร์เซ็นต์ โดยมีสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียปฏิเสธการให้สัตยาบัน โดยอ้างว่าจะก่อให้เกิดภาวะแก้อุตสาหกรรมต่างๆ ของตนอย่างไม่เป็นธรรมเพราะพิธีสารนี้ปล่อยให้ประเทศกำลังพัฒนาใหญ่ๆ เช่น อินเดียและจีนไม่ต้องเข้าร่วม

●บังคับใช้อย่างไร?

เมื่อปี 2544 บรรดารัฐมนตรีกิจการสิ่งแวดล้อม

ของภาคีพิธีสารได้ทำความตกลงกันที่ประเทศเยอรมนีภายใต้ความตกลงดังกล่าว ประเทศที่ไม่สามารถปฏิบัติตามพิธีสารนี้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด(คือในปี 2555) จะต้องปฏิบัติตามเป้าหมายดังกล่าวให้ได้ควบคู่ไปกับการลดอีก 30 เปอร์เซ็นต์เป็นการลงโทษในการบังคับใช้ระยะที่ 2 ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นไป ที่ประชุมดังกล่าวให้ยกเลิกการปรับเงินเป็นการลงโทษไป

●ภาคีทุกประเทศจำเป็นต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซหรือไม่?

ไม่จำเป็น เพียงแค่ 39 ประเทศเท่านั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว จำเป็นต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซให้ได้ตามเป้าหมายภายในปี 2555 ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการที่กำหนดโดยที่ประชุมเพื่อกำหนดกรอบทำงานว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภาวะอากาศแห่งสหประชาชาติ(ยูเอ็นเอฟซีซี) ที่ระบุว่าประเทศที่พัฒนาแล้วต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยแต่ละประเทศจะมีเป้าหมายในการลดแตกต่างกันออกไป เช่น สหภาพยุโรปจะต้องลด 8 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่รัสเซียเพียงแค่รักษาระดับเมื่อปี 2533 ไว้ให้ได้เท่านั้น

●ผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาคืออะไร?

ภาคีที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่รวมทั้ง

การของไทยจะถูกกำหนดเพดานสูงสุดของการปล่อยก๊าซพิษไว้ สำหรับไทยนั้นกำหนดว่าปริมาณของก๊าซพิษที่ปล่อยออกไปรวมแล้วต้องไม่เกิน 80 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณเมื่อปี 2533 (ขณะที่ปริมาณของไทยอยู่ที่ 65 เปอร์เซ็นต์)

ในพิธีสารยังมีกลไกเพื่อการบังคับใช้อีกชุดหนึ่งที่ยืดหยุ่นกว่า เรียกว่า "แฟล็กซ์มีช เมคานิซึม" เพื่อเปิดทางให้แต่ละประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยไม่จำเป็นต้องลดระดับคาร์บอนมอนอกไซด์ในบรรยากาศ ซึ่งจะส่งผลต่อประเทศกำลังพัฒนาในทางที่ดีเนื่องจากกลไกเหล่านี้ ซึ่งรวมทั้งกลไกที่เรียกว่า "กลไกพัฒนาการสะอาด" เปิดโอกาสให้ประเทศพัฒนาแล้วสามารถได้เครดิตตามพิธีสารด้วยการให้เงินทุนสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศกำลังพัฒนาเช่นพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจได้รับเครดิตจากการปลูกต้นไม้ในประเทศโลกที่สามเพื่อใช้เป็นแหล่งดูดซับคาร์บอนมอนอกไซด์ซึ่งเรียกว่า "คาร์บอน ซิงค์"

บางประเทศอาจเห็นความเตรียมใช้กลไกนี้เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามพิธีสารนี้ ด้วยการซื้อเครดิตจากประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้การลงทุนเพื่อการพัฒนาพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศกำลังพัฒนาลดลงและมีความเป็นไปได้มากขึ้น